

лесовладения и лесопользования»; Раздел 4 - «Организация лесного хозяйства»; Раздел 7 - «Пользование лесным фондом»; Раздел 8 - «Экономический механизм охраны, защиты, пользования лесным фондом, воспроизводства лесов и лесоразведения». Вместе с тем, в соответствии с законом РК « О нормативных правовых актах» от 24.03.1998г. NQ 213-1 уровень юридической силы нормативного правового акта находится в зависимости от его расположения в иерархии нормативных правовых актов. То есть «Лесной кодекс» стоит выше Концепции биологической безопасности РК, но у нас все может быть. Я, не могу понять авторов Концепции: каким образом, при запрете рубок главного пользования можно омолодить горные леса Восточного Казахстана, которые на 60% спелые и перестойные по хвойному хозяйству и на 80% по лиственному хозяйству, при существующих объемах лесопользования, составляющих 0,08м3 с 1 га лесопокрытой площади в год. В лесодефицитных странах Европы этот показатель составляет 2,5-3,5 м3/год или в 30-40 раз выше, нежели у нас. Естественно и экономическая составляющая во столько раз у нас ниже. Видимо авторы Концепции предусматривают омоложение лесных массивов предоставить самой природе. Прецедент такой был в 1974 году, когда пожар в горных лесах Зырянского, Черновинского и Тургусунского лесхозов охватил лесопокрытую территорию свыше 120 тыс.га. Лес, естественно, восстанавливается, но главное лесопользование по осине наступит только в 2014 году, по березе - в 2024 году, по пихте - в 2074 году. В РК изменился экономический базис и политический строй, за это время было несколько реорганизаций управления лесным хозяйством на основе, будем прямо говорить, субъективных решений отдельных органов и руководителей. Лесным ведомством руководили от геолога до гинеколога и животновода. Естественно, устойчивого управления так до сих пор и нет. В результате лесная политика зависит не от объективных законов развития лесного биоценоза, а от популизма, настроения различных НПО, отрабатывающих международные гранды и просто волевых решений. Естественно, в этих условиях нет никакой стабильности не только в управлении лесным хозяйством и лесопользованием, но и нет рыночных механизмов стабильного развития этой отрасли.

Для того, чтобы этот сектор экономики Республика Казахстан приобрел устойчивое лесопользование, необходим Закон Республика Казахстан о лесной политике, по меньшей мере до 2030 года, разработанный учеными лесоведами, лесоэкономистами как Республики Казахстан, так и привлечением крупных специалистов Российской Федерации. Без этого никаких инвестиций в эту отрасль никто не даст. Как можно без стабильности в этой отрасли вкладывать средства в дорожное строительство, в глубокую физико-химическую переработку древесного сырья и других полезных лесов, наконец, каких и сколько специалистов лесного дела нужно учить. Мы должны на этом форуме четко определиться, иначе и в будущем вместо стабильности, будет анархия и субъективизм.

Из выше сказанного, мы приходим к определенным выводам, которые возникают после анализа истории развития законодательство правового и государственного регулирования лесного хозяйства. во-первых, на наш взгляд необходимо четко структурировать и систематизировать специальные уполномоченные государственные органы в области государственного управления лесами. Во-вторых, по нашему мнению возможно упорядочить деятельность государственных органов в данной сфере и ужесточить государственный надзор и контроль за лесами в РК. В третьих, мы считаем, что необходимо активизировать деятельность надзорных органов в целях соблюдения требований природоохранного и лесного хозяйства.

In given article the author reveals the history of a state administration and regulation of forest fund of Republic of Kazakhstan . As by the author on the basis of the analysis of actions of the legislation and state administration system forest fund it is given some recommendations about perfection of the forest legislation.

Автор бұл мақалада ҚР орман қорын мемлекеттік басқару мен реттеу тарихын қарастырады. Сонымен қатар орман қорын мемлекеттік басқару жүйесі мен заңнамалар қызметін анализдеу негізінде орман заңнамасын жетілдіру бойынша кейбір ұсыныстар берді.

А.К. Джангабулова

ҚАЗАҚСТАН РЕСПУБЛИКАСЫНДА АУЫЛШАРУАШЫЛЫҚ КООПЕРАЦИЯСЫН МЕМЛЕКЕТТІК ҚОЛДАУ ШАРАЛАРЫН ДАМУ ТҰРАҚТЫ МӘСЕЛЕЛЕРІ

Қазіргі кезде қалыптасқан тәжірибе ауыл шаруашылығы саласы және азық-түлік нарығын реттеуде мемлекеттің ролін арттыруды талап етеді. Бұл салаларда мемлекеттік реттеу мен қолдаудың қажеттілігі мынадай жағдайлармен байланысты: табиғат-климаттық әсер ету; экономиканың өзге салаларына қарағанда ауылшаруашылық тауар өндірушілердің монополизациясының төменгі деңгейі; ауылшаруашылық өніміне бағаның тұрақсыздығы және т.б. Мемлекет келесі міндеттерді

шешуді қамтамасыз етеді: халықты қол жетімді бағадағы азық-түлікпен қамтамасыз ету; отандық ауылшаруашылық өнімдері өндірісін қолдау; ауылшаруашылық өнімдерінің импорты мен экспортын реттеу; ішкі аграрлық азық-түлік нарығына мемлекеттік протекционизмді енгізу; нарықтың инфрақұрылымын және ақпараттық қамтамасыз етуді дамыту. Кәсіпкерліктің бір нысаны ретінде ауылшаруашылық кооперациясының республика халқы үшін экономикалық маңызы зор, ал нарық заманына сай республиканың аграрлық секторын реформалау жағдайында кооперация әлеуметтік қолдау және қорғауды қамтамасыз ететін ауылшаруашылық тауар өндірушілердің өндірістік және өзге де қызметінің бірлескен нысанын көрсетеді. Кооперациялау материалдық және қаржылық ресурстарды ұтымды пайдалану, нарықта белгілі артықшылықтарды иелену, тауар өндірушілердің мүдделерін жүзеге асыруда маңызды рөл алады. Нарықтық қатынастар жағдайында ауылшаруашылық кооперативтік қозғалысты дамыту ауылшаруашылық тауар өндірушілер арасында жаңа қатынастарды қалыптастыруды, экономикалық мәселелерді шешу үшін олардың бірігуін қамтамасыз етеді. Бірақ ауылшаруашылық қозғалыстың дамуына мүмкіндіктер беру заңнама бойынша шектелген. Салық салу мен кедендік баждар мәселелері бойынша қиындықтар туындайды. Сонымен қатар, қаржы-несиелік қамтамасыз ету де туындайтын қиындықтар да ауылшаруашылық кооперативтік қозғалыстың дамуын шектейді. Ақпараттық, түсіндірме, кеңес беру жұмыстары төменгі деңгейде еді. Нарықтық қатынастардың даму талабына сәйкес ауылшаруашылық кооперативтік қозғалысты дамыту, тиімді құқықтық ортаны қалыптастыру және ауылшаруашылық тауар өндірушілердің экономикалық деңгейінің өсуіне қажет жағдайлар қалыптастыру мақсатында Қазақстан Республикасында ауылшаруашылық кооперациясын дамытудың бірыңғай мемлекеттік саясатты жүзеге асыру керек, яғни ауылшаруашылық кооперативтік қозғалысты дамыту және қолдау мемлекеттік бағдарламасын қабылдау тиіс. Бұл мемлекеттік бағдарламаның негізгі мақсаты - Қазақстан Республикасында ауылшаруашылық кооперативтік қозғалысты дамыту. Аталған мақсатқа жету үшін мемлекеттік бағдарлама алдына мынадай мақсаттар қояды:

- ауылшаруашылық кооперативтік қозғалысты дамытуға байланысты нормативтік құқықтық базаны қалыптастыру және қамтамасыз ету, яғни «Ауылшаруашылық кооперациясы туралы» Қазақстан Республикасының заңын және т.б. заң актілерін қабылдау;

- ауылшаруашылық кооперациясының қазіргі заманға сай жүйесін қалыптастыру және ауылшаруашылық тауар өндірушілердің қызметін жүзеге асыруға тиімді жағдай қалыптастыру;

- республиканың ауыл шаруашылығының барлық салаларына кооперативтік басқару элементтерін ендіру;

- ауылшаруашылық тауар өндірушілердің арасында ақпараттық, кеңес беру жұмыстарын жүргізу.

Шетел тәжірибесін үлгіге алатын болсақ, ауылшаруашылық кооперативтік қозғалысты қысқа мерзімді және ұзақ мерзімді екі кезеңде дамыту қажет [1].

1) қысқа мерзімді кезеңде ауылшаруашылық кооперативтерге салық салу жүйесін жетілдіру шараларын қолдану арқылы кешенді мәселелерді шешу қажет.

Қысқа мерзімді кезеңде ауылшаруашылық кооперативтерді дамытудың негізгі шараларының бірі ауылшаруашылық кооперативтік қозғалысты дамытуға арналған ақпараттық, түсіндірме және кеңестік жұмыстарды жүргізу. Бұл шара ақпараттық қағаздар мен ауылшаруашылық кооперативтерінің қызметін реттеуші нормативтік құқықтық актілердің жинақтарын тарату; ауылшаруашылық кооперативтерінің шаруашылық қызметінің артықшылықтарына арналған оқыту семинарларын жүргізу; ауылшаруашылық кооперативтерінің қызметі, олардың жетістіктері және шетел тәжірибесіне арналған бұқаралық ақпарат құралдарынан бағдарламаларды көрсету; ауылшаруашылық кооперативтеріне арналған көрмелерді ұйымдастыру арқылы жүзеге асады.

Жоғарыда көрсетілген шараларды жүзеге асыру арқылы мыналарға қол жеткізуге болады: а) республикада ауылшаруашылық кооперативтік қозғалысты дамытуға арналған заң шығару базасын қамтамасыз ету; б) ауылшаруашылық кооперативтердің дамуына үлес қосатын ақпараттық, түсіндірме және кеңестік қызмет көрсету жүйесін қалыптастыру.

2) ұзақ мерзімді кезеңде ауылшаруашылық өнімдерді өндіру, қайта өңдеу, сақтау, ұқсату, сату, тасымалдау және ауылшаруашылық тауар өндірушілер мен ауыл халқына қызмет көрсету ауылшаруашылық кооперативтерін құру арқылы ауыл шаруашылығының барлық салаларында кооперацияның инфрақұрылымын ұйымдастыру қажет.

Ауылшаруашылық кооперативтері маңызды рөл атқаратын өндірістік сектордың экономикасының қалыпты дамуын қамтамасыз ету үшін әртүрлі аудандарда ауылдық тауар өндірушілерге әртүрлі қызмет көрсететін ауылшаруашылық кооперативтерді құру керек. Ауылдық қызмет көрсету кооперативтерін құру кооперацияның белгілі бағыттарда дамуына жағдай жасайды.

Демек, елдегі ауылшаруашылық кооперацияның дамуының бірден бір ажырамас бөлігі болып кооперация жүйесі дамыған елдердің тәжірибесін зерттеп енгізу, ауылшаруашылық тауар өндірушілердің арасында халықаралық ынтымақтастықты дамыту болуы қажет. Жоғарыда аталған шараларды жүзеге асыру республикада ауылшаруашылық кооперативтік қозғалыстың дамуына жағдай жасап экономикалық мәселелерді шешу үшін ауылшаруашылық субъектілері арасында жаңа қатынастарды қалыптастырады. Ауылшаруашылық кооперацияны дамыту және қолдауға байланысты мүмкіндіктерді пайдаланудың басым қағидасы болып ауылшаруашылық кооперативтерді дамыту үшін техникалық көмек көрсететін жергілікті әкімшіліктер мен ұйымдар, мемлекеттік құрылымдардың қызметтерін үйлестіруді жақсарту табылады.

Ауыл шаруашылығында кооперативтік қозғалысты дамытудың мынадай бағыттарын атай аламыз:

- мүліктік кешен, техниканы бірлесіп пайдалану және жерді бірігіп өңдеу, мал шаруашылығын жүргізу;

- өнімді өңдеу, сақтау және өткізу;
- материалдық-техникалық қамтамасыз ету;
- инженерлік-технологиялық қызмет көрсету;
- несиелеу және сақтандыру.

Шаруа (фермер) қожалықтары және бір-біріне жақын орналасқан ұсақ ауылшаруашылық тауар өндірушілердің ерікті бірлесуі негізінде техниканы бірігіп пайдалану және жерді өңдеуге байланысты ауылшаруашылық кооперативтерді құрудың тиімділігі белгілі. Кооперацияның негізінде басқа ұжымдық шаруашылықтардың ауылшаруашылық өнімді өндіру, сақтау, қызмет көрсету және өзге де бағыттардағы ауылшаруашылық кооперативтермен өзара байланыстары күшейеді. Ауылшаруашылық өнімді өңдеу және техникалық қызмет көрсету ұйымдары ауылшаруашылық тұтыну кооперативтері болып қайта ұйымдастырылу процесі жалғасады, сонымен қатар салалық және аумақтық қағидаларға байланысты ауылшаруашылық өнімдерін өңдеуші ұйымдарды кооперациялау процесі де жүреді. Ауылшаруашылық тауар өндірушілер мен сол аумақтағы халыққа қызмет көрсететін ауылдық несие одақтарын құру қажет. Олар ауылдық жерлердегі кіші және орта бизнестің алғашқы капиталының қайнар көзі болып табылады.

Ауылшаруашылық кооперативтерді қаржылық-несиелік және инвестициялық қамтамасыз ету олардың материалдық-техникалық базасын жетілдіру, өндірістік және әлеуметтік инфрақұрылымын қалыптастыру, өндірістің тиімділігін арттыруға бағытталған. Ауылшаруашылық кооперативтерге қатысты мемлекеттік қолдаудың барлық шаралары қолданылады және олар мына мақсаттарға бағытталады:

- топырақтың өнімділігін арттыру;
- ауылшаруашылық техникасын ұзақ мерзімді жалдау шарты немесе лизинг негізінде беру;
- ауылшаруашылық кооперативтерге алғашқы көмек көрсету, яғни салықтық жеңілдіктер беру;
- несие ұйымдары мен ауылшаруашылық кооперативтерінің байланысын жетілдіру;
- ауылшаруашылық кооперативтеріне жеңілдетілген несие беру;
- ауылшаруашылық секторына қажетті мамандарды дайындауды, кооператив қызметшілерінің кәсіптік біліктіліктерін көтеруді қаржыландыру.

Ауылшаруашылық кооперативтері және өзге ауылшаруашылық тауар өндірушілердің қажеттіліктерін қамтамасыз ету үшін ақпараттық және кеңес беру қызметімен айналысатын орталықтар ашу қажет. Бұндай одақтар агроөнеркәсіптік кешен саласында нормативтік құқықтық актілермен танысу және тарату, ғылым мен техника саласындағы жаңалықтарды игеру, экономика, әлеуметтік және заң саласында қызмет көрсету мен қорғауды жүзеге асырады. Олар кооперативтерге арналған оқу-әдістемелік құралдарды шығару, ақпараттық қағаздар, анықтамалық-нормативтік әдебиеттерді шығарумен де айналысады. Ауылшаруашылық кооперативтік қозғалысты дамыту мемлекеттік бағдарламасын жүзеге асыру кооперативтерді дамыту, олардың экономикалық тиімділігін арттыруды қамтамасыз етеді. Кооперативтердің ұйымдық құқықтық және әлеуметтік жағдайы, олардың материалдық-техникалық базасы күшейеді, еңбек өнімділігі артады, ауыл тұрғындарының кәсіби деңгейі мен жағдайлары да өседі, сонымен қатар ауыл халқын еңбекпен қамту аясы да кеңейеді, өзге ауылшаруашылық тауар өндірушілермен өзара байланыстары дамиды.

Жерді өңдеу саласында өздеріне берілген жер учаскелерін толығымен пайдалану негізінде ауылшаруашылық өнімінің мөлшері артады. Ауыл шаруашылығы саласында кооперативтік сектор агроөнеркәсіптік өндіріс жүйесінде тұрақты орнын алады және азық-түлік нарығында бәсекеге қабілетті болады.

In this article the author examines the legal positions with the state support measures in agricultural co-operatives and makes suggestions to improve it.

В данной статье автор с правовых позиций изучает меры государственной поддержки сельскохозяйственной кооперации и делает предложения ее совершенствованию.

А.М. Самбаева

ПРАВОВОЕ РЕГУЛИРОВАНИЕ АТОМНОЙ ПРОМЫШЛЕННОСТИ РЕСПУБЛИКИ КАЗАХСТАН

Важнейшим условием обеспечения социально-экономического развития Республики Казахстан, ее геополитических интересов и энергетической безопасности является адекватное развитие энергопромышленного потенциала страны, в структуре которого в современных условиях особое значение приобретает ускоренное масштабное развитие атомного энергопромышленного комплекса. В соответствии с положениями Послания Президента Республики Казахстан (двенадцатое направление) активно ведутся работы по созданию в республике основ атомной энергетики, развитию ядерно-энергетической отрасли, планируется строительство атомной станции.

Атомная энергетика - единственный вид крупномасштабной энергетики, способный уберечь планету от глобального потепления, вызванного выбросами в атмосферу парниковых газов. Это энергетика без отрицательных последствий для окружающей среды и населения. Однако развитие атомной энергетики невозможно без развития атомного законодательства. Проведение современных реформ и дальнейшее совершенствование правовой системы Республики Казахстан требуют реформирования и норм атомного законодательства, устанавливая перед ним новые задачи. В частности, в области государственного управления и государственного регулирования безопасности использования атомной энергии, развития форм собственности и организационно-правовых форм организаций атомной энергетики и правового режима их имущества, лицензирования видов деятельности, а также технического регулирования и разработки общего и специальных регламентов по ядерной и радиационной безопасности. В настоящее время развитое атомное законодательство имеют практически все государства мира. В большинстве зарубежных стран законодательное регулирование в области использования атомной энергии намного опередило начало ее широкого применения.

В Республике Казахстан долгое время не было нормативных правовых актов, устанавливающих правовую основу и принципы безопасности при использовании атомной энергии, защищающих жизнь, здоровье, имущество граждан и окружающую среду от возможных негативных ее воздействий. Не нашли отражение в законодательном порядке права предприятий и граждан в отношении их деятельности, связанной с использованием атомной энергии, законодательно не были оформлены обязанности эксплуатирующей организации, не определены права и ответственность имеющих отношение к использованию атомной энергии министерств, ведомств, организаций и должностных лиц. Возникновение атомной промышленности в СССР с самого начала носило закрытый характер и находилось под особым режимом. Атомная промышленность создавалась, прежде всего, в военных целях и формировалась в виде закрытой структуры. В течение трех с лишним десятилетий союз был единственной ядерной державой, которая не имела ни одного закона, регулирующего права и ответственность при использовании ядерной энергии. Действовали только подзаконные акты и нормативные документы типа норм радиационной сохранности либо санитарных правил. Отсутствие законодательного регулирования общественных отношений, возникающих в области использования атомной энергии, было последствием тотальной секретности и прошлого правового нигилизма, что усугубляло многочисленные проблемы, связанные с использованием атомной энергии. Постепенно формировавшаяся система нормативной документации в области использования атомной энергии была преимущественно ориентирована на решение конкретных санитарно-гигиенических и технических проблем. В то же время она не в полной мере определяла правовой статус всех участников отношений, связанных с использованием атомной энергии. Недостаточное внимание к мерам безопасности, игнорирование интересов населения, отсутствие гласности и все другие факторы, напрямую связанные с отсутствием законодательного регулирования, привели, в частности, к увеличению числа тяжелых последствий «атомных аварий» и, в первую очередь, Чернобыльской катастрофы. Отсутствие соответствующей законодательной базы в СССР долгое время вызывало беспокойство у международного сообщества. Прежде всего, трудности возникали в осуществлении ядерного экспорта-импорта и других направлений ядерного